

Święcenie pokarmów

Category: Bez kategorii

written by Marek | 17 kwietnia 2019

Sołtys, Rada Sołecka i Rada Świetlicy zapraszają mieszkańców Czarnowca do przybycia ze święconką do świetlicy wiejskiej przy ulicy Dzikiej Róży 2.

Rada Świetlicy zaprasza w sobotę 20 kwietnia 2019r. już od godziny 8:00.

Poświęcenie pokarmów przez kapłana nastąpi około godz. 11:15-11:30.

Po odbiór koszyczków zapraszamy maksymalnie do godziny 13:00.

Zapraszamy serdecznie do liczego przybycia.

Paryż-Roubaix. Droga przez mękę

Category: Bez kategorii

written by Marek | 17 kwietnia 2019

Zapowiedź zaskakująca, ale wszyscy fani kolarstwa wiedzą czego dotyczy. Paryż-Roubaix to jeden z najstarszych na świecie i najtrudniejszych wyścigów kolarskich. Organizowany od 1896 roku tuż przed świętami wielkanocnymi. W 2019r. odbyła się właśnie 117 edycja wyścigu.

Wyścig posiada kilka przydomków. Najsłynniejszy z nich to „piekło północy”. Określa się go również, jako „królową klasyków”, „wyścig wielkanocny” lub „piekielną niedzielę”. Jego dystans wynosi 259 km, z czego aż 55 km przebiega po „kocich łbach” - wąskich uliczkach wybrukowanych XIX-wieczną kostką.

I to na razie tyle o wyścigu i brukach na północy Francji...

Mamy w Czarnowcu zafundowaną od **4 kwietnia 2019r.** drogę podobną do takiej jak kolarze we Francji muszą nazywać „piekłem północy”.

Firma, która wygrała przetarg na remont drogi powiatowej Czarnowiec - Daniszewo (ul.Słoneczna) została „zorana” i pozostawiona mieszkańcom do testów podwozi i kół samochodów. Możliwe, że Ci którzy nie muszą korzystać z tego odcinka drogi potraktują to jako żart lecz mieszkańcy, którzy muszą codziennie dojeżdżać do pracy nie zostawiają suchej nitki na wykonawcy. Pozostawienie inwestycji bezpańsko na wiele dni pokazuje, że dopuszczenie tej firmy do wygrania przetargu było zupełną porażką.

Liczymy na szybki powrót ekipy, na plac budowy i czekamy z nadzieją na nową nawierzchnię, na całej długości ulicy Słonecznej.

■

■

Szkolenie sołtysów

Category: inne,rolnicze,Zebrania
written by Marek | 17 kwietnia 2019

Dnia 11 kwietnia 2019r. w Urzędzie Gminy, w Rzekuniu odbyło się szkolenie dla sołtysów i rad sołeckich z terenu gminy Rzekuń. Spotkanie poprowadził Dariusz Kraszewski, Zastępca Wójta Gminy Stanisławów i jednocześnie ekspert fundacji Batorego w Warszawie w ramach akcji Masz Głos.

Głównymi tematami szkolenia były:

1. Funkcja, zadania, uprawnienia i obowiązki sołtysa – uczestnicy mieli możliwość porozmawiać o roli sołtysa jako animatora, lidera, mediatora, zarządcy i reprezentanta wsi.
2. Aktywizowanie społeczności lokalnej – o metodach aktywizowania społeczności lokalnej oraz warunkach zaangażowania społecznego.
3. Radzenie sobie w trudnych sytuacjach – dynamika konfliktów, rozwiązywanie konfliktów.
4. Fundusz sołecki i jego dobre przykłady wykorzystania.

Organizatorami szkolenia byli Bartosz Podolak – wójt gminy Rzekuń oraz Tomasz Chrzanowski – sołtys Nowej Wsi Wschodniej.

foto: Grażyna Jałgos-Dębska

Święty kamień w polu...

Category: budowlane, Historia, historyczne, kościelne, NEWS

written by Marek | 17 kwietnia 2019

Jest pomysł, aby kaplicę cmentarną w Rzekuniu przywrócić do celów liturgicznych. Ten śmiały plan proboszcz obwieścił parafianom w czasie ogłoszeń po mszy świętej odprawionej na cmentarzu 1 listopada.

Odnotowujemy ten fakt, bo kaplica na cmentarzu ma ścisły związek z Czarnowcem. Kaplicę tę wybudował mistrz murarski - z Czarnowca właśnie - o nazwisku Złotkowski. (z opowieści najstarszych mieszkańców Czarnowca Teodor Złotkowski)

Skończył robotę w 1857 roku. Neoklasycystyczna kaplica zbudowana została z kamieni otoczków na zaprawie wapiennej częściowo jest otynkowana. Okna wykonano w kształcie półkolistym w promienistym układem szczelin. Dach przykryto dachówką, a na skrzyżowaniu kalenic umieszczono kuty żelazny krzyż. Przed elewacją frontową wykonano proste dwuspadowe betonowe schody. [Dziewirski, 1999]

Patrząc dziś na kaplicę przed generalnym remontem trzeba przyznać, że w jednym mistrz Złotkowski i przedstawiciel inwestora proboszcz ks. Michał Nowek wyprzedzili swoją epokę.

Kaplica została otynkowana częściowo, a nie w całości, dzięki czemu widać do dziś dnia fragmenty surowego kamiennego muru. Dzisiaj przecież nowi świeccy właściciele różnych zabytkowych budynków każą sobie robić tzw. odkrywki w tynku i taką odsłoniętą dziurę, w której widać zabytkowe cegły dwuręczne czy mur kamienny, traktują jako ozdobę wnętrza. Taki szpan! A tu na cmentarzu w Rzekuniu, na elewacji kaplicy taka ozdobna odkrywka jest od zawsze □

Doceniając piękno tego zabytku, i niezwykle oryginalną elewację, pozostaje mieć nadzieję, że prace przy renowacji kaplicy zostaną otoczone drobiazgowym i starannym nadzorem konserwatorskim. Najnowsza historia renowacji polskich zabytków pełna jest przykładów zakrywania styropianem i klejem wzmacnianym plastikową siatką pięknych zabytkowych elewacji. Oby tak nie stało się z kamiennymi elementami dzieła mistrza Złotkowskiego z Czarnowca.

Tym bardziej kamienne elementy warte są uwidocznienia, bo polne otoczaki w tej części Mazowsza były przez wieki powszechnie używanym materiałem budowlanym.

Nie przypadkiem również mur wokół cmentarza w Rzekuniu jest kamienny.

Tereny na południe od Ostrołęki mają charakter sandrowy. Kamieni więc w nich był dostatek.

Kamień nie jest łatwym w obróbce materiałem budowlanym. Budowanie z kamienia to sztuka odrębna od całej reszty sztuki budowlanej. I doprawdy niewielu ludziom udaje się tę sztukę opanować do perfekcji.

Nie mamy w zasięgu ręki wspomnień mistrza Złotkowskiego z Czarnowca z budowy kaplicy. Nie wiemy nawet czy w ogóle takie istnieją. Ale o specyfice budowania z kamienia polnego obiektów sakralnych – 120 lat później – można nieco dowiedzieć się ze wspomnień nieżyjącego od kilku lat księdza Zdzisława Mikołajczyka, który z kamienia polnego w odległym o 10 km od Czarnowca Troszynie wybudował kościół parafialny. Skończył w 1974 roku.

Przy budowie kościoła w Troszynie pracowali trzej majstrzy znający się na obróbce kamienia. Uchodzili za artystów. „Trzeba było bardzo delikatnie się obchodzić z nimi, by nie porzucili pracy” – wspominał po latach ks. Zdzisław w książce, którą napisał o nim pochodzący z Chrostowa, wybitny biblista ks. prof. Waldemar Chrostowski [*współaut. Katarzyna Martowska, 2006*].

Chrostowski – choć ksiądz – z godnym podziwu znawstwem pisze w tej książce o trudnościach wznoszenia świątyni z polnych kamieni.

„Kamienie trzeba było wykopywać na polach a potem rozcinać. Niejednokrotnie zdarzało się, że wydobyty z wielkim trudem z ziemi kamień nie nadawał się na materiał budowlany. Jeżeli był odpowiedni, trzeba go było

przywieźć na miejsce budowy, dociąć i ułożyć w murze. Takich kamieni należało sprowadzić tysiące. Podnosiły się głosy, że to niezwykle przedsięwzięcie przypomina budowę piramid. (...) Ze względu na to, że kościół miał mieć dużo gzymsów, okien i drzwi – każdy kamień trzeba było zaostrzonymi dłutami ręcznie obrobić do kantu”.

Złotkowski z Czarnowca całego kościoła nie budował. Kapliczkę tylko wznosił na cmentarzu. Ale robił to 120 lat wcześniej. Różnica polegała na przykład na tym, że w XX wieku kamienie można było wciągać na górę windą budowlaną. A w XIX wieku trzeba było targać je ręcznie.

Znawcy sztuki murowania z kamienia polnego wiedzą, że do łączenia kamieni trzeba używać innej zaprawy niż do łączenia cegieł. Wiedzą też oni gdzie trzeba przyłożyć dłuto, albo przecinak, żeby kamień rozłupał się równo po całej szerokości, a nie tylko uszczypał się kawałek. Mówią oni, że kamienie mają szwy i trzeba kamień rozpruć wzdłuż szwu. Laikowi trudno taki szew dostrzec. A może kamieniarze mówiąc o tych szwach zwyczajnie sobie kpią z tych, co na kamieniach się nie znają?

Tak czy inaczej, ktokolwiek będziesz na cmentarzu w Rzekuniu, wpatrz się w kamienie na ścianach kaplicy i wspomnij, że budowlę tę 161 lat temu wznosił nasz dawny ziomek z Czarnowca.

[Czy murarz Teodor Złotkowski był dziadkiem, czy ojcem późniejszego sołtyśa Czarnowca Ryszarda Złotkowskiego?](#)

Jacek Pawłowski

[ALFABETYCZNY INDEKS DZIAŁU HISTORIA](#)

Czarnowiec - skąd wzięła się

nazwa?

Category: Historia,NEWS

written by Marek | 17 kwietnia 2019

Czarnowiec – skąd wzięła się nazwa?

Chcielibyśmy krótko wytłumaczyć pochodzenie i znaczenie nazwy naszej wioski, czyli słowa „Czarnowiec”.

Często mówi się, iż nazwa każdej miejscowości skrywa w sobie wiele informacji dotyczących jej kultury i historii, początków pierwszych osadników oraz to, że stanowi część tożsamości jej mieszkańców.

Poszukując śladów zapisów historycznych o naszej wiosce w dostępnej literaturze możemy odnaleźć jedynie parę zdań w wydanej, w roku 2014 na

zlecenie Urzędu Gminy w Rzekuniu „Monografii Gminy Rzekuń” autorstwa Jerzego Dziewirskiego.

W Czarnowcu mówimy, że „czarna owca” pochodzi z Czarnowca, a nazwa Czarnowiec od czarnej owcy. Na tę okoliczność powstała nawet w czerwcu 2021 r. biblioteczka przydrożna pod nazwą „CzarnaOwca”. Natomiast w listopadzie 2022 r. powstaje „Koło Gospodyń Wiejskich Czarna Owca w Czarnowcu”.

Tak mówimy, jednak w dostępnym tekście znanego regionalisty znajdziemy takie oto wpisy:

„Czarnowiec

Czarnowiec jest wymieniony w akcie erekcyjnym parafii Rzekuń, a więc powstał przed rokiem 1413. Dokładnie, kiedy powstał nie można określić z powodu braku dokumentu. Wchodził w skład dóbr Jana ze Strzegocina, właściciela Ław i Rzekunia. Następną wzmianka o Czarnowcu pochodzi z 1474 roku. Jest też wymieniony w aktach parafii Rzekuń w 1522 r.

Nazwa wsi prawdopodobnie pochodzi od osobnika nazywanego Czarnym, być może pierwszego osadnika.

Jest także przypuszczenie, że nazwa wsi Czarnowo pochodzi od czarnej, bardzo urodzajnej ziemi i ma charakter topograficzny.

Spośród wszystkich wsi parafii Rzekuń, Czarnowiec w 1578 r. miał najwięcej zagospodarowanych włók ziemi. Było ich 13 i trzy ogrody, podczas gdy Rzekuń, siedziba parafii miała zagospodarowanych włók 10 i cztery ogrody. W 1581 roku właścicielami Czarnowca byli Narzymscy. Narzymscy pieczętowali się herbem Dołęga.

Oto jego opis: w polu błękitnym tarczy srebrna podkowa, na jej barku złoty krzyż kawalerski. Ze środka podkowy wychodzi srebrna strzała żelźcem w dół. Herb koronowany złotą koroną i wysadzany szlachetnymi kamieniami. W klejnocie nad hełmem w koronie czarne skrzydło przeszyte srebrną strzałą skierowane w prawo.

Z herbem tym związana jest ciekawa legenda. „Gdy Bolesław Krzywousty z Prusakami wojował, rycerz Dołęga nazwany, herbu Pobóg, z boku z zasadzki wodza pruskiego wojska tak dobrze z kuszy uderzył, że z konia zwałił i z życia wyzuł: czym przestraszeni ludzie jego snadniej potem od polskiej szabli

porażeni zostali. Za tę przysługę od króla (Bolesław Krzywousty był księciem-JD) do ojczystego herbu swego wziął strzałę w przydatku, a herb od imienia jego Dołęga nazwany”...

W XIV wieku wieś weszła w skład dóbr rodziny Pomianów-Ławskich.

W XIX wieku była to wieś i folwark, donacja, w powiecie ostrołęckim, gminie i parafii Rzekuń, 14 domów,

136 mieszkańców, 1435 mórg ziemi dworskiej i 28 włościańskiej.

Połowę obszaru dworskiego zajmują lasy...

Parafia w Rzekuniu

Parafia w Rzekuniu została erygowana 3 lutego 1413.

Zachowała się jedynie kopia aktu erekcyjnego.

*Do parafii należały następujące wsie: Rzekunie, **Czarnowiec**, Kaczyno, Dzbenino, Susko, Troszyno, Laskowiec, Borawe, Niedźwiedzie i Dąbek.*

Pierwotnym wezwaniem parafii była Najświętsza Maria Panna i Nawrócenie Św. Pawła Apostoła. Parafię uposażono z trzech włók ziemi w Rzekuniu. W 1477 Paweł z Ław i Grabowa ufundował w kościele altarię, czyli ołtarz pod wezwaniem NMP i św. Jana Apostoła i Ewangelisty.

*W roku 1578 w skład parafii wchodziły wsie (pisownia oryginalna): Rzekuń, Lawy, Goworki, **Cziarnowiecz**, (Mierzeiewo) Drwencza, Dzbinino, Daniszewo, Liaskowiecz Wolia, Nowa Wieś, Kaczino Antiqua, Kaczino Tobolicze, Kaczino Wipichi, Susko Janochi, Zabelie...”*

Co do pierwszej tezy, że nazwa osady Czarnowiec pochodzi od pierwszego na tych ziemiach osadnika czyli mieszkańca wsi można domniemać, że może to być prawdą.

Jednak drugie przypuszczenie o czarnych, żyznych/urodzajnych glebach/ziemi jest już raczej mocno przesadzone, bo tereny całej osady-wioski (później gromady) Czarnowiec-Włościański i Czarnowiec-Dwór rozpościerają się na bardzo słabych, piaszczystych glebach często oznaczonych tylko klasą V, VI lub VI z. Oznacza to, że przeważająca ilość włók ziemi przeznaczona była pod zalesienie, a wysiane przez rolnika żyto ledwie wznosiło się ponad piaszczyste pole.

CZARNOWIEC

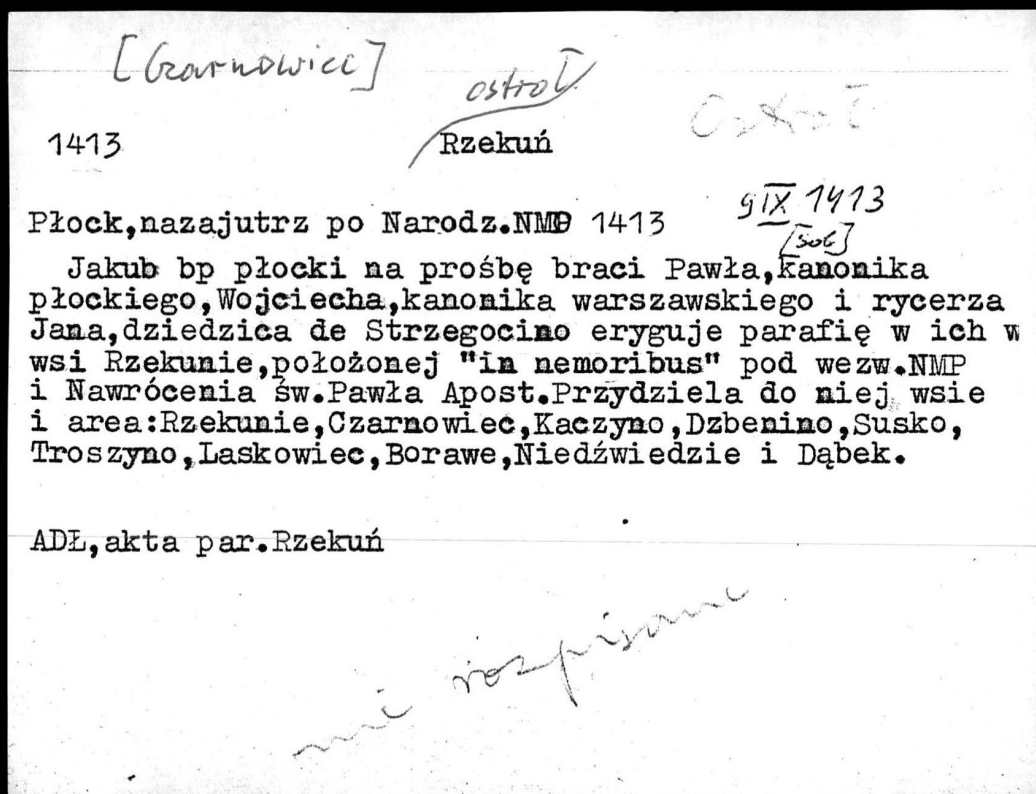
1413

źródło dla herbu Dołęga-Narzyskich: Autorstwa Bastian, CC BY 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=14767792>

Poniżej skan dokumentu ze strony [www https://rcin.org.pl/](https://rcin.org.pl/) - Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych z siedzibą w Poznaniu.

Kartoteka wypisów źródłowych dotyczących osad na Mazowszu w okresie średniowiecza sporządzona przez Adama Wolffa i jego współpracowników, m.in. Annę Borkiewicz-Celińską oraz Kazimierza Pacuskiego.

<http://rcin.org.pl>

Tytuł: Czarnowiec.

Files of Ostroleka district in the Middle Ages. Files of Historico-Geographical Dictionary of Masovia in the Middle Ages

Czarnowiec. Kartoteka powiatu ostrołęckiego w średniowieczu. Kartoteka Słownika historyczno-geograficznego Mazowsza w średniowieczu.

Twórca: Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk

W poniższych skanach z publikacji, z 1997 roku odnajdujemy wykaz i pochodzenie nazwy Czarnowiec. Na dokumencie odnajdujemy daty i nazwy używane w poszczególnych okresach i tak:

1474 r. - Czarnowyecz,

1522 r. - Czarnowycz,

1578 r. - Cziarnowiecz,

1783 r. - Czarnowiec,

1827 r. - Czarnowiec,

1880 r. - Czarnowiec,

1980 r. - Czarnowiec.

Jest również wymienione pochodzenie słowa „Od nazwy osadnika Czarny”.

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT JĘZYKA POLSKIEGO

NAZWY MIEJSCOWE POLSKI

HISTORIA • POCHODZENIE • ZMIANY

pod redakcją
KAZIMIERZA RYMUTA

II

C-D

KRAKÓW 1997

Czarnoty

na -yl w -ul pod wpływem wymowy -yl jako -uu. W XX w. wprowadzono urzędową n. niem. *Schwarzanger*. ZZ

Czarnoty (1), wś, ciech., gm. Nowe Miasto, 20 km na płn.-wsch. od Płońska: *Czarnothi* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 28); *Czarnothy* 1507 SHGMz(PT 1, 6); *Czarnoty Gosze* 1567 ŻDz XVI 324; *Czarnoty gosie* 1827 Tabella I 82; *Czarnoty Male*, *Czarnoty Wielkie* 1839 MpKwat IV 2; *Czarnoty Gosie* 1880 SG I 761; *Czarnoty* 1921 Sk I 118; *Czarnoty*, -not 1980 WUN I 271. — Od n. os. *Czarnota* SSNO I 403, w formie l. mnogiej. W XVI–XIX w. n. zestawiona, z członem drugim od n. os. *Gosz* SSNO II 175, por. *Gosszek* de Czarnothy 1414 Zakr I nr 397, w formie l. mnogiej. Lit.: *GórnrWlkp* 147; *ZMaz* 143. UB

Czarnoty (2), wś, siedl., gm. Paprotnia, 13 km na płn.-zach. od Mordów: *Czarnoty* 1569 UPL 289; *Czarnothi*, z *Czarnot* 1580 ŻDz XVII/1, 16, 72; *Czarnoty* 1793 SHGPd(Regof 6); *Czarnoty* 1795 MpPerPd; *Czarnoty* 1827 Tabella I 82; *Czarnoty* 1880 SG I 761; *Czarnoty*, -not 1980 WUN I 271; gw. *čarnoty*, -not. Lit.: *GórnrPd* 31–2. EB

Czarnoty zob. **Czarnotki**

Czarnotył zob. **Czarnotul**

Czarnowa zob. **Cimochy** (3)

Czarnowas zob. **Czarnowąż**

Czarnowasy, wś, opol., gm. Dobrzeń Wielki, 5 km na płn.-zach. od Opola: *Charnowz*, *Bosidom* (1228)1260 SUr I 220; in *Cirniuius*, *Cirnonus*, *Carnouus* 1234 SUr II 52, 53; in *Bosidom* 1260 SUr III 224; *domus Dei* (1274) SUr IV 172; in *domo Dei* (1283) Reg nr 1728; *Bozhidom* 1283 CdSil I 10; *Czarnowan* 1284 CdSil I 13; des *Hauses Gottes* 1319 CdSil I 27; *Bozidom* 1328 CdSil I 21; *Crzynowans* 1381 CdSil I 20; *Czarnewans* alias *Domusdei* 1389 CdSil I 44; *Tzarnowans* 1405 CdSil I 68; *Czernowans* (1434)XVI CdSil VI 57; *Bozydom* 1466 CdSil I 131; *Tscharnowans* 1571 Urb III 36; *Czarnowas* 1679 J II 159; *Czarnowaz* 1679 J II 184; *Czarnowan*, *Czarnowan* 1784 Z III 69; *Czarnowan*, *Czarnowasy* 1845 K 84; *Czarnowas*, niem. *Czarnowan* 1880 SG I 764; *Czarnowasy* (*Czarnowan*) — *Klosterbrück* 1939 Prus 25; *Czarnowasy* — *Klosterbrück* (*Czarnowan*) 1951 Rosp 44; *Czarnowasy*, -sów 1980 WUN I 271. — Od n. os. *Czarnowas* Snazw I 259, wtórnie w formie l. mnogiej. Nazwa *Bożydom*, łac. *Domus Dei*, określała stary klasztor norbertanek, którego siedzibą i włas-

nością były Czarnowasy. W XX w. wprowadzono urzędowo nową n. niem. *Klosterbrück*. Lit.: *BorGŚl* 206. WK

Czarnowąż, wś, siedl., gm. Kotuń, 15,5 km na płn.-zach. od Siedlec: *Carnowasz* 1540 AtMz; *Czarnowasz* 1563 ŻDz XVI 415; *Czarnowaz* 1783 MpPerMz; *Czarnowaz* 1827 Tabella I 82; *Czarnowaz* 1880 SG I 762; *Czarnowaz*, -za 1980 WUN I 271. — Od n. os. *Czarnowas* Snazw I 259. Wtórnie wyrównanie drugiego elementu n. do ap. wąż. UB

Czarnowęsy, wś, kosz., gm. Białogard, 8 km na pld. od Białogardu: *Czarnewantz* 1531 LorSNH 143; *Czarnewantze* 1537 PomKirch I 110; *Sarnewantz* 1540 PomKirch II 60; *Zarniwantz* 1618 MpLub; *Zarnefanz* 1789 MpGillyPom; *Zarnefanz* 1804 Rzduma I 181; *Czarnowęsy* — *Zarnefanz* 1951 Rosp 44; *Czarnowęsy*, -sów 1980 WUN I 271. — Od n. os. *Czarnowas*, w formie l. mnogiej, zgermanizowana jako *Zarnefanz*. Lit.: *RzDuma* I 181. BCz

Czarnowice, wś, ziel., gm. Gubin, 7 km na pld.-wsch. od Gubina: *Tczernewitz* 1436, *Czernewitz* 1452, *Zerowicz* 1527, *Zernewicz* 1538 Le II 271; *Tschernowitz* 1845 MpUMbl 2256; *Schernewitz* seit 1937 Le II 271; *Czarnowice* — *Schernewitz* (*Tzschernowitz*) 1951 Rosp 44; *Czarnowice*, -wic 1980 WUN I 271; dłuż. *Carnojce*, -ojc, *carnojski* Muka III 133. — Od n. os. *Czamy*, *Czemy* SSNO I 404, łuz. *Camy* Muka III 133, z suf. -owice. N. zgermanizowana jako *Tzschernowitz*, *Schernowitz*. WK

Czarnowiec (1), wś, ostrol., gm. Rzekuń, 5 km na pld. od Ostrołki: *Czarnowyecz* 1474 SHGMz (MK 6, 61v); *Czarnowycz* 1522 SHGMz(Ep. 204, 155v–156); *Cziarnowiecz* 1578 ŻDz XVI 384; *Czarnowiec* 1783 MpPerMz; *Czarnowiec* 1827 Tabella I 82; *Czarnowiec* 1880 SG I 762; *Czarnowiec*, -wca 1980 WUN I 271. — Od n. os. *Czamy* SSNO I 404, z suf. -owiec. UB

Czarnowiec (2), wś, siedl., gm. Osieck, 15 km na pld.-wsch. od Góry Kalwarii: *Czarnowice* (!) 1827 Tabella I 80; *Czarnowiec* 1839 MpKwat IV 4; *Czarnowiec* 1880 SG I 762; *Czarnowiec*, -wca, *czarnowiecki* 1966 UN 135, 12. UB

Czarnowken zob. **Czarnówka** (1)

Czarnowo (1), wś, bydż., gm. Brusy, 21 km na płn.-zach. od Czerska: *Czernow* (1344) PrUr III 586; *Czernow*, *Czarnow* 1399–1430 UKT 136, 137; *Czarnow* 1511/12 VisitGn 330; *Czarnowo* 1534 Inwwłoc 120; z *Cziarnowem* 1565 Lupom

*Akademia Nauk. Instytut Języka Polskiego. Zakład Onomastyki Polskiej.
Pracownia Toponomastyczna. Wydawca: Wydawnictwo Instytutu Języka
Polskiego PAN - 1997 r. Źródło: IJP PAN, sygn. 0001-001489-00 ;*

Marek Karczewski

[ALFABETYCZNY INDEKS DZIAŁU HISTORIA](#)